

GULD

NR. 5
1988

VASKAR'N

utgiven av SVENSKA GULDVASKARFÖRENINGEN

SVENSKA GULDVASKARFÖRENINGEN'S STYRELSE

ORDFÖRANDE Johnny Hagberg
Moränvägen 26
136 51 HANINGE
tel. 0750-258 86

SEKRETERARE Torgny Jonsson
Verdandivägen 42 E
194 54 UPPLANDS VÄSBY
tel. 0760-333 76

KASSÖR Anneli Bergström
Kålmårdsvägen 65
181 64 LIDINGÖ
tel. 08-766 14 04

SUPPLEANT Rolf Saxström
Mjölnavägen 5
791 46 FALUN
tel. 023-343 22

SUPPLEANT Hans Wallin
Bogårdsvägen 9
803 80 GÄVLE
tel. 026-663 80

REVISOR Ahti Majanen
Mellanbergsvägen 13
135 45 TYRESÖ
tel. 08-712 45 63

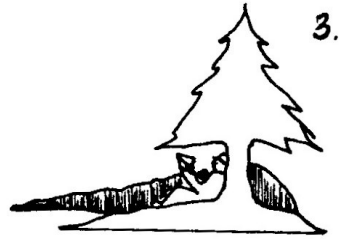
REVISOR Bertil Olofsson
Industrigatan 7 B
112 46 STOCKHOLM
tel. 08-542 960

REDAKTÖR FÜR GULDVASKAREN
Johnny Hagberg

MEDARBETARE I DETTA NR

ROLF RYD
BO MEYERHÖFFER
TORGNY JONSSON
ZEKE

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Så är säsongen i full gång med allt vad det innebär. Soligt och varmt var det under vasktävlingarna i Kopparberg 11-12 juni. Vädret inbjöd faktiskt till ett dopp i vaskdammen för några av deltagarna vid prisutdelningen på söndagen. Prislistan från dom olika tävlingsklasserna får ni tyvärr vänta på till nästa nummer. Så mycket kan dock sägas att svenska vasktider väl kan mäta sej med internationella. Många SGF medlemmar deltog, och vi var endel som på lördagskvällen samlades vid elden nere i Rydbergsdal och hade trevligt.

I skrivande stund har vår förening nästan 90 medlemmar. Och när du läser detta är vi säkert 100 st. som mer eller mindre drabbats av den feber som fick hela städer att avfolkas i USA under guldruschen.

Som synes i Tankavaaras annons så har SGF's medlemmar en generös rabatt i den finska guldbyn, det tackar vi för. Förhoppningsvis följer andra företag i branschen det exemplet. Vi medlemmar kommer inte att vara otacksamma i så fall.

Vår bussresa ner till vask-VM i Foix har ännu några platser kvar. Att vaska guld vid foten av Pyrenéerna låter väl spännande. Kontakt har tagits med vår föreningskollega på orten för tips om givande vaskplatser. Så lämna kostymen hemma och packa ner spaden istället.

Ädelforsträffen samlade ca. 30-35 deltagare. Styrelsen hade i förväg kontaktat Ädelfors folkhögskola som driver turistguldvasnkningen och fått klartecken att låna toaletter och sovutrymmen helt gratis. Mötets tyngdpunkt var lagd på utrustning. 4 st. dredgar och ett flertal rännor + några guldspjut och diverse konstruktioner fanns till beskådande.

Emån som rinner igenom turistvaskplatsen släppte faktiskt ifrån sej litet microguld. Smålandspressen besökte oss på lördagen och fotade en hel del. Föreningen fick även en del nya medlemmar, som samtidigt fick sin första lektion i vaskningens ädla konst.

Torgny och jag instruerade en besöksgrupp på 35 personer inkl. chefen för Svensk Bilprovning att guldvaskning inte är någon dum hobby. Föreningen fick därmed en fin reklam inte minst hos vårt värdfolk.

Nu närmast på programmet står vårt SM i MalMBERGET, som vi hoppas ska bli en jätteföreställning. Vi ska visa svenska folket att guldvaskning är en intressant och seriös hobby för alla åldrar.

Och missa inte vårt årsmöte med föredraget om alluvialt guld i Gällivare trakten av Leif Carlsson från Sveriges Geologiska AB i Luleå. Medger tiden ska vi försöka besöka några av fyndplatserna som ligger bl.a. längs Ängesån.

VI SES

Johnny H.

GULDVASKNINGSM

9-10 juli 1988

TÄVLINGSKLASSER

Nybörjarklass - Vasiikka
 Juniorklass - Oraka 1-15 år (1-10 år vaskar med halv hink)
 Damklass - Vaja
 Herrklass - Sarv
 Veteranklass - Härk
 Landskamp, liten mixad
 Läns/stadskamp (fritt val) liten mixad

L Ö R D A G 9 J U L I

Junior- och nybörjarklasser direkt till final.
 Herr- och damklasser kvalificeringsheat.

S Ö N D A G 1 0 J U L I

Veteranerna direkt till final.
 Herr- och damklasser, finaler
 Lands- och länskamper

*Vaskningstiden är 15 minuter.
 För juniorer och nybörjare är vaskningstiden 20 min.
 Tillägg 5 minuter för varje tappat korn.
 *Provrör lämnas samtidigt som hink av domare.

***** 1:A PRISER *****

G U L D S P J U T
 skänkt av Lars Guldström, Herrljunga

F R A N K R I K E R E S Ö R
 2 st. resor till Guldvasknings-VM i Frankrike 1988, skänkta av Sandströms Golv, Malåberget.

Världsrekord? - Bevingade ord?

Jag berättade för en tid sedan om min vän med tofflorna och alla hans andra bekvämlighetsarrangemang.

Hans iver att alltid välja det mest bekväma avsätter dock inga negativa spår vad gäller effektiviteten att handskas med spade, vaskpanna eller guldspjut.

I vintras besökte vi vår vän Iars "Guldis" Guldström i Herrljunga, varvid en rad teorier i ämnet diskuterades. Bl.a. visade vi Guldis ett av våra "grönsaksblad" där det efter en vägsträcka fanns ett dussintal markeringar av vattendrag som korsade nämnda väg.

Guldis frågade om vi hade undersökt alla dessa vattendrag. Eftersom så var fallet svarade vi stolta och utan att tveka ett klart JA.

Enligt Guldis torde det för en normal gulddetare i bästa fall ta c:a 3 veckor att klara nämnda undersökning.

Han kände uppenbarligen inte till min väns närmast hysteriska effektivitet. För när jag upplyste om att vår undersökning av vattendragen klarades av på 40 - 50 minuter var det nära att Guldis satte pipan i halsen.

Det kanske är med anledning av detta som han inte tar vårt gulddetande på fullt allvar.

Men vi kanske skulle kunna få en rad om bedriften i Guinness rekordbok?

Angående bevingade ord som handlar om guld skall jag nu göra en förteckning över dessa. I skrivande stund blir det en osedvanligt kort förteckning eftersom jag bara känner till 3 stycken, nämligen:

Terry Faulk: Guld finns där Du finner det

Iars Guldström: Guld är roligt ända tills Du hittar det

Min vän: Bättre ränna i flera vatten än att vattna i samma ränna

PS Kan Ni i föreningen fler bevingade ord om guld kan Ni väl skriva om dessa i denna utmärkta medlemstidning.

ROLF KYD

Tankavaara Goldvillage

Tankavaaran Kultakylä

99695 Tankavaara, ☎ (9693) 46 158

Nytt på guldfälten:

- Hotell Korundi
- Världens nordligaste second-hand-shop
- gruvjärnväg under byggning

Gammalt och bekant:

- Restaurant Wanha Waskoolimies
- Guldgrävarstugor fr. 40:- Fim
- Guldvaskning

... och Guldgrävarmuseet

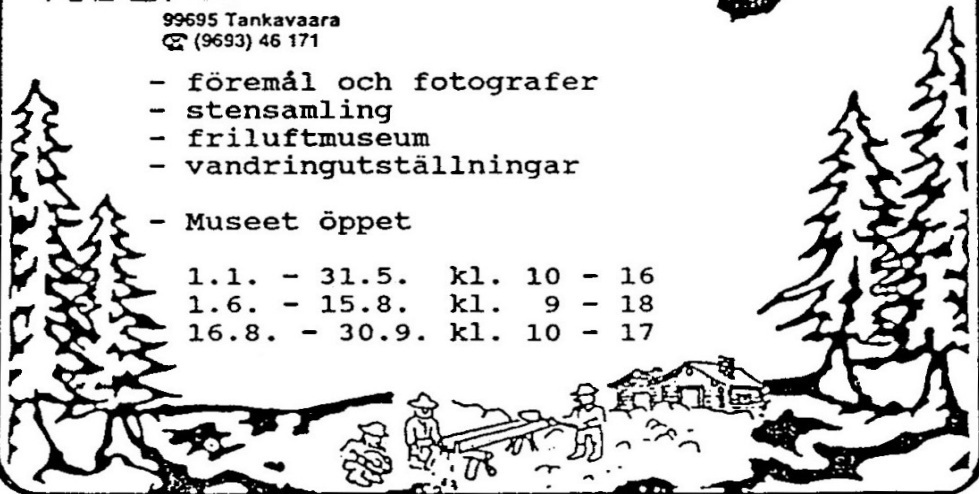

99695 Tankavaara
☎ (9693) 46 171

- föremål och fotografer
- stensamling
- friluftmuseum
- vandringutställningar

- Museet öppet

1.1. - 31.5. kl. 10 - 16
1.6. - 15.8. kl. 9 - 18
16.8. - 30.9. kl. 10 - 17

Rabatt till Svenska guldvaskarföreningens medlemmar

- 10% för logi
- 50% vaskningbiljett för hela dagen eller veckan

**GOLDPANNING WORLD
CHAMPIONSHIP**

CHAMPIONNAT du MONDE
DES CHERCHEURS D'OR
29 août / 4 septembre 88-FOIX-ARIEGE-FRANCE

9.

Du som anmält dej till VM-resan, glöm inte att söka visum i god tid. Kolla också att ditt pass inte är för gammalt.

Adress: FRANSKA AMBASSADEN
Konsulatavdelningen
Box 10241 100 55 STOCKHOLM

Besöksadress: Beridarbansgatan 1
Tel. 08/791 00 75

Upplysningar om hela VM-programmet m.m. kan du få från följande

adress: DES CHERCHEURS D' OR
C.C.I. ARIEGE
21, allées de Villote
09000 FOIX
FRANCE

THE WHOLE PROGRAMME.

August 1988: World exhibition on gold at Cultural Center of Foix. The Golden Week: 29.8.88/4.9.88.

- international Gold Symposium,
- films and slides on gold in France and all over the world,
- the Golden Night, with a masked dinner,
- the gold-diggers' ball with folk dances,
- a visit around the oldest gold mines and the usual placers,
- exhibitions on the gold-bearing settings,
- the melting of gold by the "Comptoir LYON ALEMAND LOUYOT",
- the goldpanning world championships of the different categories (September the 2d'3rd and the 4th),
- treasure rush with prestigious prices.

GOLD IN ARIEGE-PYRENEES

The most important rivers of that area (Ariège), the Salat, the Arize and the Ariège, and their high mountains affluents bring down arborescent and octahedral grains of gold.

Those rivers and streams arise in cambrianordovician grounds with ampelitte schiste, very rich in pyrites, with locally, small quartz veins with blend, ullmanit and gold.

The superficial alteration caused by the climatic conditions of the end of the Tertiary on these grounds of the "Massif de l'Ariège", allowed the development of nuggets by a special reaction of gold in some minerals, and the crystallization of grains of gold.

After that, with the rains, the grains of gold have been broken and carried along the plain. So, they made an important stock of gold we can find now in the stones and rivers of that country.

10.

RANSKA AMBASSADEN
onsulatavdelningen
Box 10241
00 55 STOCKHOLM

Besöksadress : Linnégatan 78
tel. 08/63 06 85
öppet : månd - fred kl 9.00 - 16.30

Besöksadress: Herderbergsgatan 1
(Herderbergstorg)
T-bana: Centralen - utgång Sergels Torg
Tel. 08/69 10 75
Öppet: månd - fred kl 9.00 - 16.30

VISERING FÖR SVENSKA MEDBORGARE

Franskt turistvisum består av tre olika typer :

1. TRANSITVISUM Gäller vistelse 1 - 3 dagar för genomresa.
2. KORTTIDSVISUM Gäller vistelse ej över tre månader med obegränsat antal in- och utresor. Passet skall vara giltigt minst två månader efter visumets utgång.
3. CIRKULATIONSVISUM Gäller ⁵ ~~tre~~ år med obegränsat antal in- och utresor i Frankrike, dock får varje vistelse ej överstiga tre månader. Passets giltighetstid har i detta fall ingen betydelse.

VISUMKOSTNAD PER PERSON :

Transitvisum: 21,60
Korttidvisum: 64,80
Cirkulationsvisum: 108,-

Visumansökan skall inskickas rekommenderat till ovanstående adress och innehålla följande handlingar:

- 1 formulär ifyllt så noga som möjligt samt undertecknat (av målsman för minderåriga). Frågorna 21 - 30 behöver ej besvaras.
- Check på visumkostnaden
- Pass
- Frankerat rekommenderat svarskuvert för retur av passet

OBS! Visum bör sökas minst 14 dagar före avresan, dock ej tidigare än en månad.

EN REGNIG DAG.

Vi hade legat ute tre-fyra veckor i skogen på en isolerad plats i Norrbotten. Ravioli och vita bönor var vår stapelföda. Bakom vårt enkla vindskydd radades plastkasse efter plastkasse upp med tomma konserverburkar.

Guld hittade vi, inga större mängder, men vårt trägna och svettiga arbete hade i allafall gett någorlunda lön för mödan.

En dag regnade det ganska kraftigt, och det inbjöd inte till något vidare nyttigt arbete nere vid vaskrännan. Jag beslöt att ligga kvar under vindskyddet och studera några geologiska kartor över området.

Rolf som nu i regnet fick ett utmärkt tillfälle att pröva fiskelyckan i älven, packade sina fiskegrejor och försvann nedåt strandbrinken sedan han ätit en kraftig, men enformig frukost. Mätte han få någon enda liten fisk tänkte jag, en halstrad öring att frossa på skulle vara välkommet.

Jag slängde en mindre tjärstubbe på elden och beredde mig på en skön vilodag.

Området vi befann oss i var dåligt karterat geologiskt sett.

SGU hade publicerat bara en kvartärgeologisk länskarta i mycket stor skala över trakten.

Att studera olika sorters kartor är ett måste innan man ger sig ut på en prospekteringstur. Topografiska, ekonomiska och jordarts-kartor, till och med flygfoton kan berätta mycket värdefullt om terrängen.

Några timmar hade väl gått sedan Rolf försvann på sitt fiskafänge, regnandet fortsatte envist och jag började faktiskt känna mig en aning sömnig. Bäst som jag ligger där och dåsar i värmen från brasan, ser jag något som rör sig bland granarna ett femtiotal meter bort. Det verkar vara en människa, mörklädd, alltså inte Rolf, som hade en gul regnjacka.

När personen kommer närmare ser jag att det är en äldre karl, som ser ut att vara helt genomblöt av allt regnande. Den stora slokhatten som han bär, hänger som en blöt filt över skallen, får jag slå mig ner säger han i nästa andetag, visst varså god, replikerar jag.

I det blöta tillståndet skulle gubben aldrig komma hem levande, förstod jag, bäst att han fick torka upp ordentligt vid brasan. Han krånglar sig ur remmarna till en uråldrig ryggsäck som han haft hängande på ryggen. Något liknande har jag aldrig sett. Ryggsäcken har formen av en platt låda, utvändigt klädd med ett svart pälskinn, av vilket djurslag var omöjligt att avgöra, några remmar går tvärs och tvärs över lådan. Gubben ser hur jag glor på lådan och säger sakta - bästa som finns - tog den med mig hem från kriget.

Då minns jag plötsligt, för några år sedan var det en utställning på Armémuseum i Stockholm, ett av de utställda föremålen var precis en sådan låda. Den bars på ryggen av den menige soldaten, som av sorts ränsel, med de viktigaste tillbehören.

Det luktar en aning surt från skinnets känner jag.

Så fort gubben slagit sig ned vid elden börjar han plocka i skinnlådan, ut åker en ordentlig fläskbit, några jordiga potatisar som han försiktigt petar in i elden. Har regnat mycket idag säger han sakta, och tittar ut från regnskyddet, jag undslipper mig ett hmm... Är det din guldränna nere på stranden frågar han, jag blir faktiskt en aning förvånad. Nbo av tio människor som ser en vaskränna har inte en aning om vad det är eller vad den används till.

Jag börjar känna mig litet uppiggad, det är tydligen en bildad man jag fått besök av. En kompis och jag letar efter mineraler i älvsanden, svarar jag, vill inte säga för mycket. Försök inte säger han rappt, ni letar guld eller hur? Jag svarar inte utan nöjer mig med att nicka litet svagt till svar. Det gör jag också, säger han och tittar intresserat på mig. Har ni hittat något?

Jag plockar fram vårt lilla glasrör. Gubben snappar snabbt åt sig röret, tittar hastigt på det och börjar gapskratta, herregud är det allt, hur länge har ni grävt? Fjärde veckan säger jag litet irriterat. Inte mycket, men tacka fan för det ni gräver ju på alldeles fel ställe.

Han plockar fram potatisarna ur elden, skär upp en fläskbit med en jättelik bredbladig kniv, som han fiskat fram ur sin rock, och börjar äta med god aptit. När jag ser kniven tänker jag - rånmördad mitt i skogen. Mitt i tuggandet säger han, jag ska visa er var det finns grovt guld, var är din kompis? uppåt älven och fiskar svarar jag, då får vi klara oss utan honom grymtar gubben. Vi ger oss iväg så fort jag ätit klart, plocka fram panna och spade säger han mellan tuggorna, gubben verkar skynda på med ätandet, jag börjar litet tveksamt göra mig i ordning, det hela kom ju litet hastigt på. Skriver ett kort meddelande till Rolf, jag kanske inte kommer tillbaka alls, vem vet. Gubben är klar med sitt ätande och stampar snabbt ut elden. Nu när han rest sig upp, och jag tittar litet närmare på honom upptäcker jag att han har väldigt ålderdomliga kläder på sig, höga spruckna läderstövlar, byxor av något grovt tyg, en gammal kavaj med en kedja av guld som ringlar sig ner i liten ficka. Där verkar tiden ha stått stilla tänker jag, han är mycket lik någon av dom gamla Guldgravare, som svensken Hegg fotograferade i Alaska i slutet av artonhundratalet. Plötsligt sätter gubben fart ut i regnet och in i skogen, jag följer efter halvspringande med vaskpanna och spade i vardera handen, över stock och sten bar det iväg, gubben skuttade outröttligt som en yngre stenget på dom mossiga stenarna. Vi hade väl halvsprungit i en timmes tid då han vände sig om och sade kort, vi vilar här ett tag, jag sjönk ner pustande, gubben verkade inte det minsta ansträngd, konstigt. Regnandet hade nu slutat, bortsett från en och annan droppe som kom singlar ner, och naturligtvis träffade dom mig.

Plötsligt hör jag ett mumlande från gubben som sitter lutad mot ett stenblock med ögonen slutna, jag lyckas urskilja namnet Carmack, och Gold Bottom creek ur mumlet. Gubben vaknade helt apropå, reste sig upp och utbrast, nu fortsätter vi. Är det långt? hinner jag fråga innan han försvinner iväg, en liten bit till, det orkar du säkert som är ung och frisk. Vi sätter fart igen, vart skulle det bära av? Måste nog snart vara en mil från lägret tänker jag.

Var det någon förrymd mentalpatient som höll på att lura ut mig i storskogen för att sedan i något obehäkat ögonblick slå in skallen på mig. Och inte färdades vi längs älven, inte den minsta bäck hade jag sett hitintills, för vad jag vet vaskar man guld bäst vid ett vattendrag. Vi kommer plötsligt upp på ett högt krön, nedanför oss kan jag se en liten trång Canyon en s. k. kursudal. En liten rännil till bäck letar sig fram längs dalbotten.

Nu är vi framme, hör jag gubben utbrista, vi hasade försiktigt ned för den branta sluttningen, när jag då och då med stövlarna skrapade bort den tjocka gröna mossan från berget, såg jag tjocka gråvita kvartsådror som ringlade fram i graniten.

Efter en stunds hasande, stod vi äntligen nere vid den lilla bäcken, som verkade ganska grund. Här ska du gräva sa gubben, vänd mot mig. Jag stötte ner spaden och tog en ordentlig omgång sand från bäckkanten, två spadtag ock pannan var full, satte mig på en sten och började vaska, gubben pysslade med något annat en bit bort längs bäcken, efter en stund hade jag fått fram svartsanden, men inget guld syntes till, ganska mycket granat var blandat i svartsanden, det är ju ett lovande tecken, visste jag. Skulle just fylla pannan en andra gång, då gubben kommer bärande på en till lårdden fylld gammal rostig metallpanna, en sort som jag aldrig tidigare sett. Vaska den här, säger han och låter mig ta över pannan.

Jag vaskar mycket försiktigt då den gamla pannan är ganska flat och det är lätt hänt att något litet korn slinker över kanten.

Du ska få se att jag inte ljuger, säger han ganska högt.

Den här pannan var mycket tyngre kände jag, måste vara järnsand förbannat mycket järnsand i gruset. Tillslut var allt lättare material ursköljt och bara svartsanden var kvar. Jag började varsamt skölja ur den tunga svartsanden. Plötsligt, som genom ett trolleri dök en stor gyllenfärgad guld nugget upp i sanden, jag kände guldfebern närma sig, svetten bröt ut i ansiktet, Herregud så här hade jag bara känt när jag vaskade fram mitt första guld korn för många år sedan. Hastigt kom den andra och tredje, snabbt följd av den fjärde nuggeten upp. Jag började bli petigt försiktig med vaskningen, resultatet blev sex st. nuggets, alla av en ärtas storlek, plus en massa mikroguld, som lätt översteg mängden guld i vårt lilla provrör från rinnvaskningen i älven. Jag plockade med darrande fingrar upp dom små gulingarna och släppte ner dom i ett glasrör, och hörde det klingande ljud som uppstår när en nuggets slår mot glasrörets botten, en äkta guldgrävare glömmer aldrig det ljudet.

Jag betraktar rörets innehåll, medan guldfebern drar fram genom kroppen, det kan inte vara sant. Gubben kommer nu bärande på min egen panna fylld med sand, säger kort, vaska den. Jag vaskar igenom sanden snabbare den här gången, måste få se vad som finns på pannans botten fort. Gubben står hela tiden vid min sida och muttrar om Carmack och Gold Bottom creek, Plötsligt kände jag en stöt i sidan och en till hårdare, så pass att jag vred på huvudet för att kolla om gubben var den skyldige, svagt hör jag en röst ropa Vakna..... Vakna för tusan pannan som jag håller på att vaska ur i den lilla bäcken försvinner i ett töcken, det sista jag ser är gubbens ögon som stirrar på mig.

På en gång ser jag klart igen, lyfter på huvudet och ser Rolf stå bredvid mig hållande en stor knippe öringar i handen.

Jag ligger som jag legat hela dagen, nämligen sovande på min sovsäck.

med en slocknad eld, någon meter från mig. Ligger du och sover?
utbrister Rolf och flinar med hela ansiktet. Han verkar ju ha fått
sitt guld, och jag blev utan.

Men jag kommer att i framtiden hejda alla gubbar som bär på en
ränsel från första Världskriget, det kan ju vara min vägvisare till
guldbäcken. Den här gången får jag nöja mig med det mikroguld, Rolf och jag
har i det lilla glasröret. När jag tittar på det, medan jag
mumsar på en halstrad öring, inbillar jag mig att mängden guld
har ökat en aning, hmm, jag undrar.....

Johnny H.

VASKGULDS FYND GER PRIS

GRATTIS säger vi till Håkan Flygare i Kiruna, som vid Norrlands fondens prisutdelning för 1987 års mineraljakt fick ett tröstpris för sitt vaskguldsfynd i Sopperotrakten. Men det är första och sista gången vi kommer att belöna ett vaskguldsfynd, säger Britt Perdal vid Norrlandsfonden i Luleå. Svårigheten att bestämma fyndplatsen för guldkornen och att ett alluvial fynd oftast kräver en dyrbar uppföljning i fält för att kunna jämföras med ett fynd i fast klyft.

Men lämnar någon vaskare in en stor guldnugget tänker nog Norrlandsfonden om illa kvickt. Får man förmoda.

Glöm inte!

Vårt årsmöte Lördagen 9 juli.

Plats: Cafeet i Kåkstan/Malmberget.

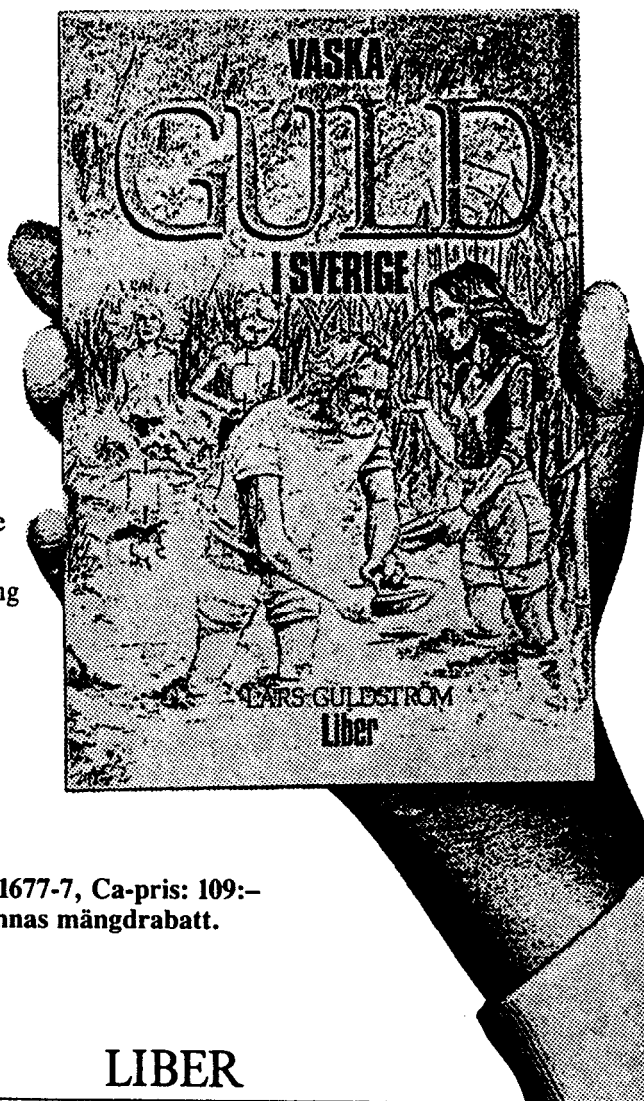
Tid: Meddelas vid tävlingsplatsen, TIPPSTA.

DU HAR VÄL INTE MISSAT DEN?

Lars Gullströms bok Vaska guld i Sverige

I den kan du läsa om

Guldhistoria
Fakta om guld
Mineraler
Berg och bergarter
Malm
Bergsguld
Erosion och vattendrag
Istiden
Kartor
Prospektering
Guldvaskning med panna
Är det guld?
Utrustning för guldgrävare
Inmutning
Var man får tag i utrustning
Guldvaskning som sport

Boken beställs från
Liber Kundtjänst
162 89 Stockholm
Tel 08-739 96 60

Beställningsnummer 38-61677-7, Ca-pris: 109:-
På stora beställningar lämnas mängdrabatt.

LIBER

GULDET I PESSINKI

BO MEYERHÖFFER, geolog

Pessinki är det tundraliknande området söder om vägen Soppero — Karesuando. Det begränsas av byarna Viikusjärvi — Lannavaara — Soppero — Idivuoma — Mertajärvi — Karesuando — Kuttainen — Suijavaara — Saivomuotka — Muodoslompolo — Merasjärvi — Kitkiöjärvi — Kitkiöjoki — Parkalombolo — Lainio. I dessa byar berättas med olika versioner om guldet som försvann.

Berggrunden består till stor del av graniter, exempelvis på högplatån Halju norr om Parkalompolo. Förkastningsravinen löper i nordöstlig riktning. Den som berättelsen handlar om heter Satukkakursu och kan följas upp till två mil mellan Viikusjärvi och Suijavaara. Det dominerande lågfjället Kuoromakka reser sig markant över omgivningen och består av grönsten, dvs lavar och aska från slocknade vulkaner, aktiva för mer än två miljarder år sedan. Dessa bergarter innehåller ibland koppar, guld, zink och andra metaller.

När senaste inlandsisen smälte för 9 000 år sedan lämnade den kvar ett täcke av morän, en blandning av sten, grus, sand och finare partiklar. I Pessinki bildades stora sandfält med oregelbundet slingrande ryggar och här och där dödisgröpar. Vegetationen är sparsam och björkarna låga och knotiga. Ingen ovidkommande skog stör ögat och utsikten är betagande.

Första gången jag träffade på berättelsen om guldet var i Lannavaara år 1975. Då levde ännu Jenny Söderström, dotter till laestadianpredikanten och märkesmannen August Lundberg. Hon hade en sällspord berättargåva och fångslade starkt, trots att hon genom mina okunskaper i finska språket fick återge sin berättelse på finska, hennes andra språk.

På hösten 1917 gick Hjalmar Lundberg, Jennys bror, ut på ripjakt tillsammans med en kamrat vid namn Sarri. De drog sig mot området norr om Viikusjärvi, men dimma och duggregn gjorde att de skildes åt. Vid kvällningen visste inte Hjalmar var han befann sig, utan ordnade nattläger under bar himmel. Det var en oländig terräng med djupa raviner. Av beskrivningen att döma bör det ha varit någonstans i Satukkakursu. Då han stundtals gick i sömnen band han för säkerhets skull fast ena foten i en liten björk. På morgonen bröt solen igenom diset och sken på en brant klippvägg vid andra sidan jokken. Det glimmade vackert högt upp nära kanten, och med möda klättrade han upp och fick loss en bit ur klippan.

Väl hemma undersöktes stenen i skenet från brasan i kammaren och Jenny, som då var liten, minns det viskande samtal man förde. Det verkade vara guldkorn. En liten bit skickades på analys, och svaret kom omgående: GEDIGET GULD. Naturligtvis gick något sådant inte att hemlighålla. Guldfeber utbröt, och lång tid framöver vimlade Pessinki av guldsökare, men ingen kunde vaska, utan man letade i fasta berget. Hjalmar yppade ej för någons platsens läge, och själv väntade han till dess att lugnare tider skulle komma.

Något senare begav han sig västerut mot berget Lannavaara på ripjakt. Då kom rikssamtal från en grosshandlare i Luleå. Man sprang ifatt Hjalmar, eftersom rikssamtal på den tiden var ovanligt. När det var avklarat ändrade han sig och gick österut mot Nunasvaara. I Kautisjoki gick han ner sig och blev genomblöt, men fortsatte ändå jakten. Det hela slutade med lunginflammation och Hjalmar dog kort därefter utan att ha återfunnit guldet. Familjen tyckte sig bära skuld till olyckan, ty hade Hjalmar

forts.

Artikelförfattaren känner till ställena för förekomsten av alluvialt och därmed vaskningsbart guld, här på ett ställe SV om Pessinkiområdet.

Foto: Folke Rantatalo, 1987

inte blivit återkallad, skulle han ha fortsatt västerut och aldrig kommit i närheten av Kautisjoki. Man tydde det, som att guldet förde förbannelse med sig. Stenen låg kvar på spelkransen ytterligare ett tjugotal år, men är nu försvunnen. Det är skada, ty med hjälp av den bergart, som guldet ligger i, kan man med geologiska metoder lätt lokalisera platsen.

Det har nu gått sjuttio år, två mansåldrar. Runt Pessinki berättas i byarna om guldet, men historien har ändrat karaktär. Endast två saker har bibehållits; att guld har hittats och att guldet aldrig återfunnits. Vanligaste versionen rör en utvandrare, som hittade en märklig sten.

En man var i sin ungdom ute på ripjakt. Där en jock gjorde en skarp krök runt en klippa såg han något som glimmade och tog med sig en bit. Senare utvandrade han till Amerika. Stenen hade han med sig. Efter sin pensionering letade han bland gamla saker, fann stenen och lät undersöka den. Då den innehöll guld reste han tillbaka till sin by och började leta efter platsen, men det var stort omöjligt att hitta den. I sin iver ådrog han sig lunginflammation. På dödsbädden berättade han allt för sin barnbarnskamrat. Denne sade sig genast på beskrivningen veta var platsen låg. Han packade sin ryggsäck och gav sig iväg, men redan på färstubron fick han en hjärtattack och dog på fläcken. Sedan dess har ingen vågat leta efter guldet, som det vilade en förbannelse över.

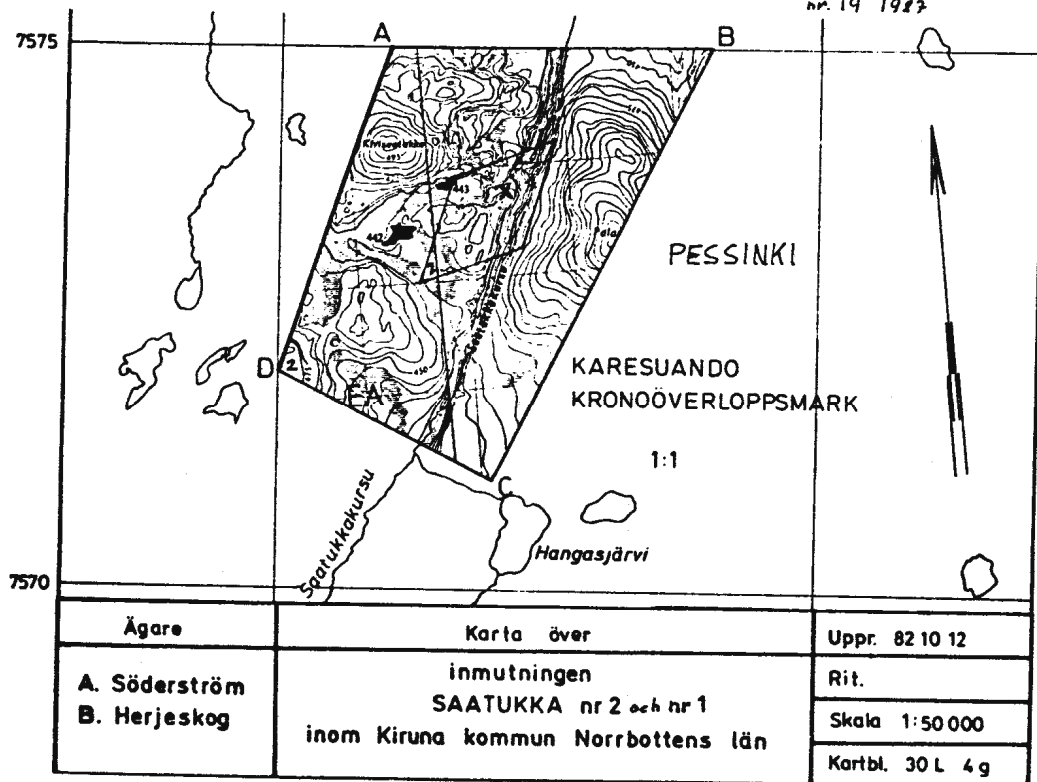
Numera vet man, att runt guld i fasta berget ligger det

också guld i moränen, ofta vida spritt från ursprungsplatsen. Därför är det långt större chans att finna det genom att vaska. År 1979 fann Agne Söderström, son till Jenny, guld genom att vaska i Saatukakursu. Han är mineraljägare, och för honom har historien om guldet i Pessinki alltid varit levande.

I den djupa ravinen med sina branta klippor blev det napp. Han hittade små korn på flera ställen. Lättast när man Saatukakursu från Suijavaara. Terrängen är lättgången. Man vandrar över tundran på den hårdpressade och med lavar täckta sanden. Plötsligt öppnar sig i den sterila omgivningen en sextio meter djup och tvåhundra meter bred ravin. Det är, som om någon med ett stämjärn skurit sig ner. På andra sidan fortsätter den ödsliga plattan, men där nere är det som i en botanisk trädgård. Ravinen löper nästan i norr-söder och en klar jock slingrar sig i sanden. Det växer gräs, blommor och vide, och i jocken står forellerna tätt och ropar: "Mig först!" I sandbankarna gjordes de första fynden. Kornen är inte stora, men turister har uppskattat kombinationen unik miljö och guld. Senare har det visat sig att guldfynd kan göras närmare Lannavaara. Därmed slipper turisterna göra den dygslånga vandringen, samtidigt som Saatukakursu inte utsätts för hård exploatering. Men ännu har ingen återfunnit guldet i fasta berget, så ännu gäller talesättet: "När den dagen är inne, skall guldet i Pessinki varda uppenbarat."

Källa: MET-Tornedalen

nr. 19 1987

SGU *information*

Sveriges Geologiska Undersökning

Serie Ak. Kwartärgeologiska översiktskartor i skala 1:100 000

- 1 del 2 21K Robertsfors/21 L Anäset
- 2 del 2 23 K Boliden/23 L Byske
- 3 del 1+2 22 K Skellefteå/22 L Rönnskär
- 4 del 1 22 J Kalvträsk
- 5 del 1 20 K Umeå/20 L Holmön
- 6 del 1 19 J Husum/20 J Vännäs

del 1=jordarter

del 2=isrörelser, stratigrafi och högsta kustlinje

Serie Ba. Översiktliga jordartskartor och berggrundskartor

Ba 40 Malmö med beskrivning av H. Wikman och J. Bergström

Enbart karta

Ba 41 Borås

Rapporter och meddelanden

- 49 Geokemiska kartor: Tungmetaller i bäcktorv. (Malmö, Sundsvall):
H. Ressar, S.-A. Ohlsson och L. Ekelund.

SKAFFA DEJ EN FYLLHAMMARE.

Att ta sandprover bakom stenar i en strid bäck kan ha sina svårigheter. Stenblocken ligger ofta så tätt att man inte kan använda en vanlig spade med sitt breda blad.

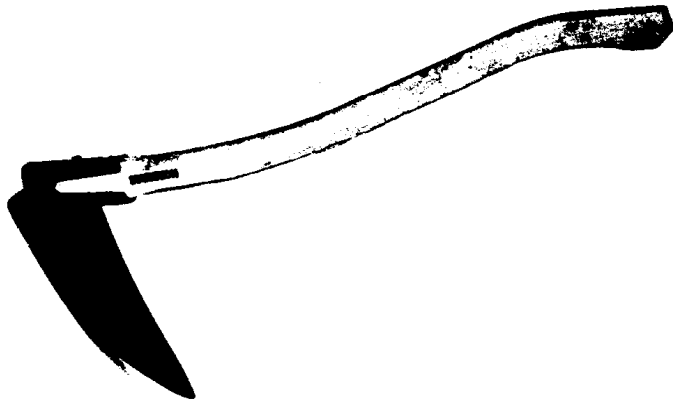
Det snabba vattenflödet gör att den lilla sandmängd man till äventyrs får upp på spadbladet snabbt sköljs bort.

Lösningen är då att använda sej av en s.k. fyllhammare med den gräver man sej lätt in mellan blocken och har sanden i behåll när man lyfter upp den ur vattnet.

För den som inte är så bevandrad i sortimentet av olika grävredskap, följer här en kort beskrivning av redskapet i fråga, kort sagt ett kupat trekantigt metall blad är fäst vid vinkelrätt mot ett ca. 1 meter långt träskaft.

Fyllhammaren är mycket användbar för oss guldgrävare när vi gräver provgropar i hård morän eller gamla flodbäddar eller som sagt var tar sandprover ur bäckar och åar.

ZEKE

NYHET!
(som kan bli GULD värd)

23.

Vi kan nu erbjuda ett komplett guldvaskarkit som innehåller allt detta:

Boken "Vaska guld i Sverige" * Vaskpanna i plast * Guldgrävarspade * Förstoringsglas * Karta över guldrika områden i Sverige * Magnet * Plattång * Stålull * 3 st analysburkar 30 ml * 2 st analysburkar 60 ml * Tensidväska 60 ml * 10 st äkta vask-guldkorn * Inmättningsregler inkl. blankett * Blyhagel för övning * Sandsäck med guldkorn för övning * "Goldspearmetoden", häfte om guldetning med elektronikens hjälp.

Då vi sammanställt kitet har vår målsättning varit att få fram ett "allroundkit", lika lämpligt för nybörjare som mer erfarna mineralletare.

Vaskpannan vi valt är en Keene 36 cm diameter, vald till "Årets Vaskpanna 1986" i USA. Även det övriga innehållet i kitet har valts med omsorg och håller hög kvalitet.

Boken "Vaska guld i Sverige" är skriven på instruktiv och lättfattlig svenska. Tillsammans med övrigt övningsmaterial utgör den en god grund för en blivande guldvaskare. Övningsmaterialet har utformats så att man kan öva hemma och sedan ge sig ut i naturen som fullfjädrad guldvaskare. Inte ens guldet fattas!

Allt är samlat i en guldvaskarväska, tillverkad i kraftig kartong. Praktisk och lätt att bära med sig.

Kontakta oss även för information om:

- * **Goldspear prospekteringsinstrument**
- * **Guldvaskarutrustning**
- * **Guldvaskarläger**

TERRA **PROBE**

International AB

Box 240 75 . 750 24 UPPSALA . Tel. 018/25 77 50

GULDKORN FRÅN ÄDELFORS

Inför sommarträffen i Ädelfors åkte Johnny, Gull-Marie och jag ner till ort och ställe för att rekognisera. I bagaget hade vi diverse utrustning och lite kartor, dels över själva gruvområdet och Ädelfors, dels över provtagningar från området NV om Ädelfors och N om Vetlanda. Proverna visade på förekomst av synligt guld. Det var helgen efter pingst.

Väl framme i Ädelfors insåg vi att det var ont om vatten vid gruvområdet så det skulle nog bli besvärligt att vaska där. Diket nedom vägen gav dock lite hjälp att hitta mycket små korn från gruvan. Det mesta guldets från gruvan var(är) dock osynligt bundet i svavel- och koppar-kisen. Det visade sig såsmåningom att det var bättre att vaska direkt i Emån nedanför turistvaskningen. Där hittade vi också synligt guld i de flesta pannorna.

Hur som helst, bättre ställen måste finnas! Vad gör man inte för att hitta nuggets eller åtminstone några löss i pannan. MEN VAR ? ? Provkartorna åkte fram. Vi lade upp en rutt så att vi skulle kunna besöka en hel del provplatser med synligt guld i proverna. Påföljande dag slängde vi oss in i Camaron och drog iväg. Stråket gick upp mot Fifflekull. Där tog guldets i proverna slut enligt kartorna. Vi kutade som skottspolingar fram och tillbaka från bilen. Letade efter kraftledning som inte fanns, eftersom de var rivna. (Tusan, vänster hand vet inte vad höger hand gör på Vattenfall. Tur är väl det kanske, för det gynnar SGF på annat sätt). Vi letade efter provpropar i 50 liters klassen och däremellan skyfflade vi i lite sand och jord i pannorna. Resultat i stort var några mikroskopiska korn emellanåt, men VAR finns det svenska KLONDIKE som medlemmarna skulle få sig serverat på fat.

En titt på provkartan igen! De här punkterna har vi ju inte provat, sa jag, och pekade på ett ställe mellan Skede och Kleva gruva. Där rinner ju den där strömmen genom den där grusåsen och pekade på en annan SGU karta. Ja jävlar, där har dom ju också hittat millimeterstora korn, sa Johnny efter en titt i protokollet. In i bilen igen och tillbaka mot det håll vi kom ifrån. Porslinet i husvagnen överröstade nästan allt snack om drömstället som vi missat för att vi valt en annan väg tidigare på förmiddagen. Höger vid kyrkan, vänster efter ladugården och till slut var vi framme vid närmaste skogsväg till den där ån. På kartan såg det ut som om den kunde vara ganska strid just genom sandåsen. Rakt ner här är det bara 250 m till vattnet, sa jag och skottade på rågat i pannan. (Där vi stannat hade de också tagit prov). Utrustade med spade, fyllda och tomma pannor, spjut och diverse grejer traskade vi ner mot ån. NÅ NU BLOMMAR LÖKEN !!! DET ÄR JU EN MER ELLER MINDRE IGENVUXEN SJÖÖO OCH VILKEN GUNGFY SE'N !! Vattnet står ju still. Vi sparkade bort lite mossa från myren så att pannorna gick ner och vaskade ur innehållet från banken vid vägen. Noll ! Lite molokna går vi vidare nedströms utefter ån. "Bättre guldfälla än stillastående vatten kan ju inte finnas. Guldets ligger väl på botten och väntar på Boliden tills de behagar göra någon provtagning genom isen." "Få se nu, det här är ju uppströms sandåsen. Guldets måste ha anrikats längre ner." Vi knallade vidare lite bättre till mods och 400 m längre fram kom vi till en damm. Nedanför dammen började det lukta guld igen. Johnny provade lite med spjutet och vi vaskade av några pannor. De där millimeterstora kornen lyste med sin frånvaro. Bredvid dammen smalnade den lilla sjön av till ett större vattenfyllt dike. Johnny dök ner i diket och testade. Njaa, åtminstone gott om järnsand var det ont av. Vi fortsatte bort efter diket. Efter 100 m började diket vara uppbyggt med lite stenar och snart var

det en hel mur av stenar. En kanjon öppnade sig framför oss och resterna av en gammal kvarn eller sågverk fanns på slutningen ner mot ån. Den var nu inte större än en bäck. Stengrunden där vattenhjulet snurrat liknade en borg med en fängelsehåla i mitten. Nedsidan var öppen och bäckens vatten strömmade förbi. Nedanför kvarnen var det lite bakvatten med en sandbank. Vi kanade oss ned och Johnny klev omkring lite som en rastlös hund, tog spjutet och lommade bort i vattnet mot sandbanken. Gull-Marie och jag tog spaden och pannorna och fortsatte nedåt dit kanjonen vidgade sig och övergick till plattmark igen. Här måste fordom guld det ha samlats sig när bäcken var en strid fors och arbetade sig ner grusåsen. Vi satte oss ner och började vaska i skönan ro, omedvetna om vad som skedde uppströms oss. Plötsligt hörde vi något som brakade till i skogen och något stort kom rusande genom buskagen. Vi reste oss upp och stirrade mot kanjon, övertygade om att vi i nästa ögonblick skulle få se en stor älg komma rusande mot oss. Då fick "älgen" också mål i munnen: TORGNY!! GULL-MARIEEEE !! GUULD,GUULDDD,SPAADDEEN. FORRRR! PANNAN, FAN VAR ÄR PANNAN?

Förvandlingen från en rastlös hund via en ilsken älg hade nu övergått till en uppjagad och andfådd björn. "Spjutet bara tjuter guld hela tiden. Var jag än sticker ner det, så finns det guld på femton centimeters djup. Var det inte det jag sa. Vi skulle hitta vårt eldorado. Du, Torgny, som alltid snackar om ett litet kraftverk som hjärtat i en mysig liten vaskningsanläggning. Här kan vi gräva igenom hela åsen och köpa in kvarnen och sommarstugan däruppe. Nu kan vi kröka rygg och bli rika. Gull-Marie kan ha hästar och får på bete där nere på ången. Nu djävlar anamma,..." Johnny forsade ur sig alla godbitarna. Vi två andra spädde på med grädda och honung. Vi sprang upp tillbaka till kvarnen och Johnny pekade: "Där, precis kvadratmetern nedanför stenen. Hela botten är full med guld. Jag får inte ner spjutet längre än ett par decimeter i sanden." Jag skottade pannorna fulla. Gull-Marie och jag satte oss på var sin sten och vaskade för fulla muggar. Tänk att få vaska där det ger lite i utbyte, tänkte jag, fan vilken skön känsla. Fort mot botten i pannan gick det. "Minuten blankt får det bli, jag struntar i den fina guldsanden. Nu räknas bara nuggets". Tankarna flög genom skallen. Gull-Marie tog det lite lugnare, men nog skulle hon slå sin rekordtid från Kopparberg. Hennes tankar hann jag inte utröna, för Johnny, som varit över och spjutat på andra sidan, hade kommit tillbaka. Med djupa spadtag höll han på och fylla sin panna med gruset från platsen nedanför stenen. Det tjongade och klangade i spaden. NÄÄÄÄÄEEEEJJJJJJJ. Johnny skrek till och upp till ytan kom en stor järnplåt. Spjutet tjuter guld och Johnny tjöt ve och förbannelse. Både Gull-Maries och min panna var tomma. Likaså alla påföljande pannor, så när som på lite mikroskopiska korn. Vi gick även in lite mer på åsen där kartprovet var hämtat ifrån. Lyckan hade svikit oss åter igen.

Trötta återvände vi till bilen. Vi gick tysta när vi passerade kvarnen på hemvägen. Banne mig luktade det inte lite konstigt. Det måste ha varit kraftverket som gått upp i rök. Jag hade ju själv sett det. Hästarna och fåren måste också ha sprungit till skogs. Förresten så ligger det där djävla sommarstugan på skuggsidan. Nä, inte ens till ett saltat turistställe skulle det duga till.

Skam den som ger sig. Det blir nya tag på semestern med den begagnade dredgen från SGU. Jag och Gull-Marie kommer nog dock att pröva lyckan på någon annan plats i vårt avlånga land. Finns det tro så finns det hopp! Hej svejs i norrlandsskogen, vi ses vid SM i Gällivare.

Torgny

Roligt guldäventyr

MARIANNE MOREN

Tacksamt bör man ta emot den nyutgåva av Sid Fleischmans mycket personliga guldgrävarskildring *Jack & Prompt* från 1963 som Läseleket bjuder på med härligt livfulla illustrationer i strecktekningsstil av Eric von Schmidt.

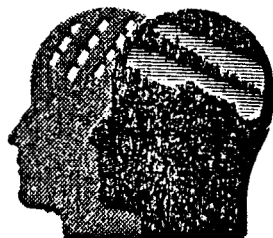
Odelat roligt har man i sällskap med unga master Jack och den oklanderlige betjänten Prompt, först på den fem månader långa sjöresan från Boston på den amerikanska västkusten, runt Eldslandet upp till San Francisco på västkusten och vidare på det äventyrliga letandet på guldfälten där inmutningarna ligger tätt som rutorna i ett korsord och där list, förslagenhet och ett gott huvud är mer än guld värt.

Berättelsen vimlar av roliga och originella typer och året är 1849. Sid Fleischman; *Jack & Prompt*. Övers. Eva Imber-Liljeberg. Ill. Eric von Schmidt. Läseleket.

Unge master Jack och den oklanderlige betjänten Prompt på äventyrlig gulddjakt.

Äter svavel, gör guld

V E T E N S K A P

En liten bakterie som mumsar i sig svavel och järn kan i nästan bokstavlig mening göra guld. Vid Tekniska högskolan i Luleå vill man bygga en pilotanläggning för bakteriell lakning av sulfidmalmer. I vissa svavel- och arsenikhaltiga mineral förekommer finkornigt guld som inte går att utvinna genom vanlig lakning med till exempel cyanid. Här kan den lilla bakterien, *Thiobacillus ferrooxidans*, göra sig nyttig. Den är vanligt förekommande i naturen och kan lätt odias upp till koncentrationer som ger hög reaktionshastighet i lakbaden. När bakterien an-

griper ett sulfidiskt materiel bildas kemiska ämnen som lakar ur vissa metaller. Projektets styrgrupp som leds av Stig Petersson, adj professor i metallurgi, vill också pröva metoden på utvinning av koppar, uran, zink, nickel och kobolt. □

Källa: Teknik i norr, 1/88

Gruv-nytt.

Enåsen under jord

Enåsen under jord innebär att gruvans livslängd förlängs med ca fyra år. Den kända malmbasen är något mindre än 1 Mton. Totalt kommer två ton guld att brytas under dessa år.

Malmen är uppborrad och känd till ca 250 m djup och gjorda undersökningar visar att den inte är helt avgränsad mot djupet.

Tillredningsarbetena kan påbörjas så snart som Statens Industriverk meddelar förhandsbesked om lokaliseringstöd, varav 800 m ramp skall drivas i första skedet före produktionsstart. Produktionen beräknas påbörjas i mitten av 1989, då malm i dagbrottet är utbruten.

Enåsen u j innebär också att personalstyrkan kommer att utökas med ca 10 befattningar, främst då bergarbetare.

Var tycker då personalen om Enåsen u j?

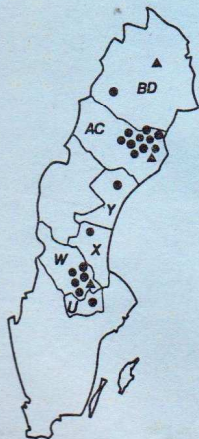
Vi frågade Jari Juuso, bergarbetare sedan 1984:

— Det här ger naturligtvis en ökad framtidstro för mig, familjen, Ramsjö och för hela Ljusdals kommun. Hade u j-brytning inte blivit aktuell hade jag och fler med mig tvingats söka andra arbeten, så visst kom beskedet som en befrielse.

Ur: *Länstidningen* 1/88

Här är alla projekten

Bolidens gruvpaket består dels av mer eller mindre färdiga gruvprojekt, dels av fyndigheter som måste undersökas närmare. Här en kort presentation av de olika projekten (med länsbeteckningen inom parentes).

GRUVPROJEKT

- **Kristineberg (AC).** Fördjupning av nuvarande gruva från 800 till 1000 m. Investering i nytt system för malmupplördning.
- **Kedträsk (AC).** Ny gruva. Malmen (3 Mton) innehåller främst zink och svavelkis.
- **Norrleden (AC).** Ny gruva. Liten fyndighet med zink, silver, svavelkis. Osäker malmbild.
- **Långdal (AC).** Brytning av kvarvarande malm i dagbrott. Tillfällig omledning av Skellefteälven i tunnel.
- **Kankberg (AC).** Ny gruva. Underjordsbrytning planeras. Guld viktigaste metallen.
- **Åsen (AC).** Ny gruva. Förberedd för underjordsbrytning av guld, silver och koppar.
- **Enåsen (X).** Övergång till underjordsbrytning av ca en miljon ton guldmalm i anslutning till nuvarande dagbrott.
- **Garpenberg Norra (W).** Fördjupning av nuvarande gruva från 500 till 900 m.
- **Saxberget (W).** Fördjupning av nuvarande gruva från 745 till 1000 m. Ny teknik för malmupplördning.
- **Dammsjön (W).** Ny gruva. Möjligheterna att bryta den stora silverfyndigheten under jord utreds. Delar av sjön måste fortfarande torrläggas av säkerhetsskäl.

GRUVUNDERSÖKNINGAR

- **Laisvall (BD).** Se artikel på sid 4.

- **Petiknäs (AC).** Fyndighet med hyggliga guldhalter.
- **Svansele (AC).** Innehåller zink och svavelkis. Känd mellan 200 och 600 m.
- **Mörkliden (AC).** Djupt ligande fyndighet (900 m) innehållande i första hand koppar och zink.
- **Tallberg (AC).** Mindre guldminalisering. Resultat av prospektering väntas under 1988.
- **Rockliden (Y).** Provbrytning av fyndigheten (koppar, zink och silver) krävs för utbyggnadsbeslut.
- **Garpenberg (W).** Undersökning av malmens djupgående under 650 m.
- **Tyskgårdsgruvan (W).** Fortsatta undersökningar för att fastställa förutsättningarna för gruvdrift.
- **Sala (U).** Detaljprospektering ned till 400 m i anslutning till den gamla silvergruvan.

ANRIKNINGSVERK

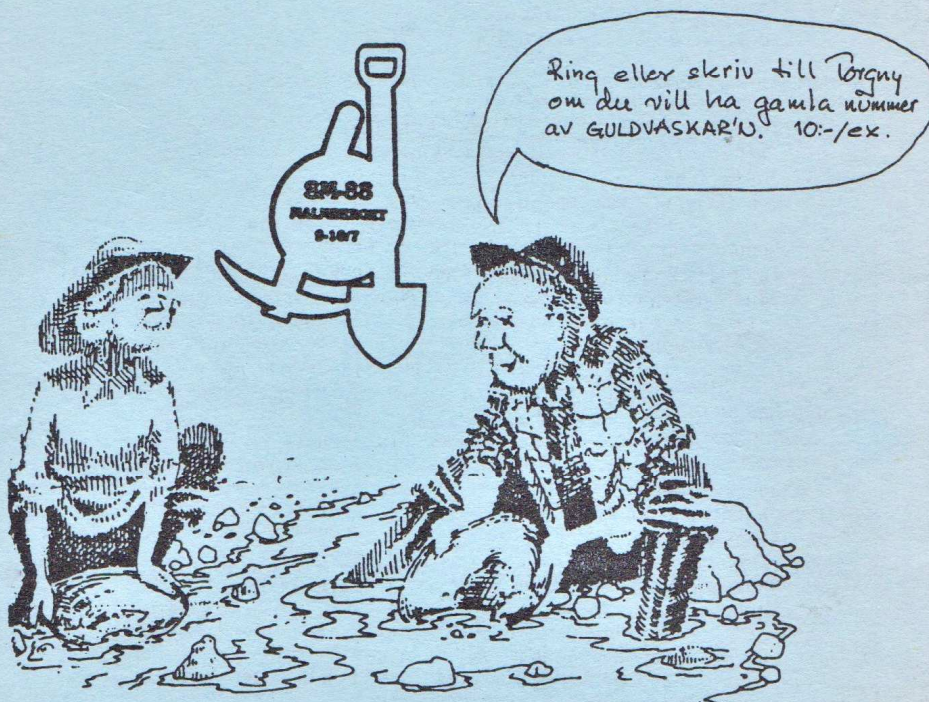
- ▲ **Aitik (BD).** Investeringar för ca 300 Mkr för ökning av produktionen från 12 till 14 milj. ton malm/år.
- ▲ **Boliden (AC).** Anpassning av verket till nya fyndigheter, bl a för lakning av guldmalmer.
- ▲ **Garpenberg (W).** Investeringar i ny malningsteknik.

PROSPEKTERING/TEKNIKUTVECKLING

Av gruvpaketets 3 miljarder skall ca 500 Mkr under 5 år satsas på fortsatt prospektering och teknikutveckling.

GULDVASKNINGS-SM

9-10 juli 1988

BUSSRESA till VM i FOIX

Pris -1200- Närst 26 i busen återstående deltagare. Vill någon vara värd för busen kan något fler tillägg med. 200- tillkommer för deltagare som inte har någon förväningssedel i familjen.

ALLA ÄR VÄLKOMNA
ATT FÖLJA MED.

9 PLATSER KVAR!
FÖRE SM.

BOKA NU!

SKRIV EN ANMÄLAN TILL TORIGNY
OCH SÄTT IN 300:- PÅ FÖRENINGENS
POSTGIRO (se omslagets insida).

JAG TRÄFFAS I GÄLLIVÄRE UNDER SM.
PÅ RESANDE FOT V. 27, 28 och 29

TORIGNY